עד דאתא אגניב אתו לקמיה דרב פפא חייבינהו אמרו ליה רבנן לרב פפא הא שמירה בבעלים היא אכסיף לסוף איגלאי מילתא דההיא שעתא שכרא הוה שתי הנהו בי תרי דהוו קא מסגו באורחא חד אריך וחד גוצא אריכא רכיב חמרא והוה ליה סדינא גוצא מיכסי סרבלא וקא מסגי בכרעיה כי מטו לנהרא שקליה לסרבליה ואותביה עילויה חמרא ושקליה לסדיניה דההוא ואיכסי ביה שטפוה מיא לסדיניה אתא לקמיה דרבא חייביה אמרו ליה רבנן לרבא אמאי שאלה בבעלים היא אכסיף לסוף איגלאי מילתא דבלא דעתיה שקליה ובלא דעתיה אותביה א)ההוא גברא דאוגר ליה חמרא לחבריה אמר ליה חזי לא תיזול באורחא דנהר פקוד דאיכא מיא זיל באורחא דנרש דליכא מיא אזיל באורחא דנהר פקוד ומית חמרא כי אתא אמר אין באורחא דנהר פקוד אזלי ומיהו ליכא מיא א"ל ב)רבא מה ליה ג)לשקר אי בעי אמר ליה אנא באורחא דנרש אזלי אמר ליה אביי ד)מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן: שמור לי ואמר לו הנח לפני שומר חנם: אמר רב הונא ה)אמר לו הנח לפניך אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר איבעיא להו הנח סתמא מאי ת"ש שמור לי ואמר לו הנח לפני שומר חנם ו)הא סתמא ולא כלום אדרבה מדאמר רב הונא הנח לפניך הוא דאינו לא שומר חנם ולא שומר שכר הא סתמא ש"ח הוי אלא ז)מהא ליכא למשמע מינה לימא כתנאי ח)אם הכנים ברשות בעל חצר חייב רבי אומר ט)בכולם אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור ממאי דלמא עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא בחצר דבת נטורי היא וכי קאמר ליה עייל עייל דאינטר לך קאמר ליה אבל הכא שוקא לאו בר נטורי הוא אנח ותיב נטר לך קאמר ליה אי נמי עד כאן לא קאמר רבי התם אלא בחצרו דלעיולי רשותא קא בעי למשקל מיניה וכי יהיב ליה רשותא לעיולי תיב ונטר לך קאמר ליה אבל הכא הנח ואנא מנטרנא קאמר ליה דאי סלקא דעתך הנח ותיב ונטר קאמר ליה אי לאותבה רשותא בעי למשקל מיניה: הלוהו על המשכון שומר שכר: לימא מתניתין דלא כר' אליעזר י)דתניא המלוה את חבירו על המשכון ואבד המשכון ישבע ויטול מעותיו דברי רבי אליעזר רבי עקיבא אומר כ)יכול לומר לו כלום הלויתני אלא על המשכון אבד המשכון אבדו מעותיך אבל הלוהו אלף זוז בשטר והניח לו משכון עליהם ד"ה אבד המשכון אבדו מעותיו אפילו רבי אליעזר תימא ולא קשיא כאן שמשכנו בשעת הלואתו כאן שמשכנו שלא בשעת הלואתו והא אידי ואידי

הלוהו

עד דאתא אגניב. בלא פשיעה וחייבינהו משום גניבה דשומר שכר: **סדינא.** של פשתן ואין מים מכבידין אותו כל כך: **סרבלא.** גלופקרא שקורין קו"ץ והוא של צמר והרבה מים נבלעין בו ומכבידין אותו לפיכך פשט הסרבל ונתכסה בסדין: **שאלה בבעלים היא.** שבשעת השאלה היה המשאיל במלאכתו של שואל ונשא סרבל שלו על חמורו ומעביר לו על אמת המים: **במקום עדים.** דאנן סהדי שאין אותו הדרך בלא מים: **הנח לפניך אינו לא שומר חנם כו'.** כיון דאמר ליה לפניך תיב ונטר לך קא"ל: **לימא.** ו)הני סתמא תנאי היא: **אם הכנים ברשות.** משנה היא בפרק שור שנגח את הפרה (ב"ק ד' מז.) בקדר שהכניס קדירותיו ושברן שורו של בעל הבית או הכניס שורו ונגחו שורו של בעל הבית או שהכניס פירותיו ואכלתן בהמתו: **בעל חצר חייב.** בנזקו דכי אמר ליה עול עול ואנטר לך קאמר ליה וה"ה הנח סתמא בשוק: **רבי אומר בכולן אינו חייב.** דעול ותיב ונטר לך קאמר ליה וה"ה להנח סתמא בשוק: **דבת נטורי היא.** שאין אדם מכניס דבר לתוכה אלא להשתמר בה דאין טורח בשמירתה: **עול דאינטר לך קאמר ליה.** שאין שמירה קשה עלי: **דאי לאותובי רשותא בעי למישקל מיניה.** בתמיה: **ישבע.** שלא פשע דשומר חנם הוא עליו דאין אדם נוטל משכונו לגויינא אלא להיות בטוח במעותיו שלא יוכל לכפור ולעולם שומר חנם הוא עליו שאם אבד יגבה ממקום אחר: **אבל הלוהו אלף זוז בשטר והניח לו משכון עליהם דברי הכל אבדו מעותיו.** דהא משכון ודאי לגויינא שקל לגבות הימנו דסתם שטר יש בו שעבוד קרקעות ויש לו מהיכן לגבות ובטוח הוא וגם לכפור אינו יכול דהא קאי שטרא הלכך לאו לזכרון דברים נקטיה: **כאן שמשכנו בשעת הלואתו.** קאמר ר' אליעזר שומר חנם ומתני' כשמשכנו שלא בשעת הלואתו אלא לאחר זמן כשתבעו מעותיו בב"ד ולא שילם ומשכנו על פי בית דין דההוא ודאי לגויינא שקליה:

על

דברי הכל אבד המשכון אבדו מעותיו. פירוש לכך מודה רבי אליעזר משום דהוי שלא בשעת הלואתו וקני משכון ושטר דנקט לאו דוקא אלא לומר דאיירי שלא בשעת הלואתו דכיון שעשה שטר מסתמא לא נקח משכון בשעת הלואה [עד] אחרי כן אבל רישא דפליגי היינו בשעת הלואה ולמאי דמוקי לה דפליגי כדרבי יצחק היה סבור דרבי יצחק איירי אף בשעת הלואה ורבי אליעזר פליג עליה כהא אבל בסיפא דאיירי שלא בשעת הלואה מודה דקני דעיקר קרא דולך תהיה צדקה איירי שלא בשעת הלואה ועל פ"ה דפי' שלהי שבועת הדיינים (שבועות ד' מד. ושם ד"ה אמר) דמשום שטר מודה ר' אליעזר בסיפא דכיון דיש שטר לשם משכון קבל ולא לזכרון דברים בעלמא כמו ברישא תימה דאי ברישא לא נקט משכון אלא לזכרון דברים בעלמא משום דליכא שטרא א"כ אמאי לא יהיה משמע אפילו שוה המשכון כנגד מעותיו כדמשמע בהזהב (לעיל מח.) דהיכא דלא נקט אלא לזכרון דברים בעלמא דמשמע והתם משמע דאם שוה משכון כנגד מעותיו לכ"ע אינו משמט ועוד אמאי קאמר (א) מתניתין מחוורתא דלא כרבי אליעזר לוקמה בשטר דמודה ר' אליעזר אלא ש"מ דאף ר' אליעזר אינו מודה אלא שלא בשעת הלואה ומיהו יש לתרץ דהלוהו על המשכון משמע בלא שטר ועוד דאי מתני' מיירי בשטר לא הוה פליג ר' יהודה דאמר הלוהו מעות שומר חנם דלא יחלוק ארבי אליעזר ורבי עקיבא ובה"ג דרב יהודאי גאון נמי משמע דסיפא דהלוהו בשטר איירי שלא בשעת הלואה דמוקי הא דאמר רבי יצחק דב"ח קונה משכון היינו דוקא שלא בשעת הלואה אבל בשעת הלואה לא קני היינו דוקא בשטר דכיון דאיכא שטרא לא סמיך אמשכון אלא אשטרא אבל בלא שטר אפילו בשעת הלואה קני והוי שומר שכר ושלא בשעת הלואה הוי שומר שכר אע"ג דאיכא שטרא דודאי אמשכון סמיך וא"כ סיפא דהלוהו בשטר איירי שלא בשעת הלואה דבשעת הלואה לא איבד מעותיו דאשטר סמיך ומה שר"ל דהיכא דליכא שטר קני אפילו בשעת הלואה לא מטעם דר' יצחק א) דקרא לא איירי אלא שלא בשעת הלואה אלא קני מדשמואל וסברי דהלכה כשמואל ואין הלכה כרב יוסף:

והא אידי ואידי הלוהו על המשכון קתני. משמע דמלוה חבירו על המשכון משמע בשעת הלואה ותימה דבפרק השולח (גיטין לז. ושם ד"ה שאני) קאמר תנן המלוה את חבירו על המשכון והמוסר שטרותיו לב"ד אינו משמט ומפ' התם דהמלוה על המשכון אינו משמט משום דקני ליה מדר' יצחק והא לא קאמר רבי יצחק אלא שלא בשעת הלואתו ועל המשכון משמע דאפילו בשעת הלואתו אינו משמט ויש לומר דכיון שלא בשעת הלואה קני ליה לגמרי מדרבי יצחק בשעת הלואה נמי דליכא קנין אלא שעבוד אלים שעבודיה ליחשב ולא של אחיך בידך וכן בפרק כל שעה (פסחים ד' לא: ושם ד"ה כדר"י) גבי ישראל שהלוה לנכרי על חמצו עובר עליו משום דרבי יצחק כדאמרינן התם התם נמי כיון דשלא בשעת הלואה קני אהני שעבודיה בשעת הלואה ליחשב כשל ישראל וכן נכרי שהלוה לישראל על חמצו אי לאו דנכרי מישראל לא קני לא היה נאסר אף משכנו בשעת הלואתו דלא קני כיון דשלא בשעת הלואה הוה קני בשעת הלואה נמי הוה אלים שעבודיה דנכרי שלא יצטרך לבערו ואף על גב דהוי דישראל וקרינא ביה שלך מ"מ מדאפקיה קרא מלא ימצא לא מחייב אלא כשמצוי לו לגמרי וכיון דאלים שעבודיה דנכרי לא חשיב מצוי והכי נמי אמרינן בפרק קמא דפסחים (ד' ו. ושם ד"ה יחד) יחד לו בית אין זקוק לבער אע"ג דחשיב לגמרי כשל ישראל כיון דקבל אחריות מ"מ כיון דיחד לו בית אינו מצוי אצלו:

נימא

עין משפט
נר מצוה

פה א ב מיי' פי"ד מהל' שכירות הלכה ג סמג עשין פט:

פו ג ד מיי' פ"ב שם הלכה ח סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רצא סעיף כ:

פז ה מיי' פ"ג מהלכות טוען ונטען הלכה י"ד ועיין בהשגות ובמ"מ ופ"ו שם הלכה ה סמג עשין צה טוש"ע ח"מ סי' שנח סעיף ה ועיין בהגה"ה וסי' שלג סעיף א וסי' רצא סעיף ג:

פח ו טוש"ע שם סי' רצא סעיף ב בהגה"ה:

פט ז מיי' פ"י מהלכות שכירות הלכה א ועי' בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' עב סעיף ב:

* * *

לעזי רש"י

קו"ץ [קו"ט]. מעיל.

* * *

מוסף רש"י

מה לי לשקר במקום עדים. דאנן סהדי דכל שעתא איכא מיא (כתובות כז: ובבורות לו.). ישבע ויטול מעותיו. ישבע שאבד ויטול את מעותיו (שבועות מג.).

מסורת הש"ס

א) כתובות ס: בכורות לו., ב) נ"ל רבה וכן הוא בר"ף ועי' בספר מ"ח, ג) [קדושין סד: וש"נ], ד) [ברכות כה. וש"נ], ה) ב"ק מז: נט: כלה ח., ו) שבועות מג., ז) נ"ל הכא.

* * *

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה דברי וכו' אמאי קאמר מחוורתא מתני' דלא:

* * *

הגהות מהר"ב
רנשבורג

א] תוס' ד"ה דברי הכל וכו' עד לבסוף דקרא לא איירי אלא שלא בשעת הלואה אלא קני מדשמואל וסברי דהלכה כשמואל ואין הלכה כרב יוסף. מן תיבת מדשמואל עד גמירא נמחק וצ"ל מדרב יוסף וסברי דהלכה כרב יוסף ואין הלכה כשמואל כצ"ל דלהדיא פסק בה"ג בב"ק פח ע"א כרב יוסף וכ"כ תוס' לעיל כט ע"א ובב"ק נ"ו ע"ב בשם בה"ג דהלכה כרב יוסף וגם כתבו תוס' בשבועות מג ע"ב בשם בה"ג דאין הלכה כשמואל וכן הוא בבה"ג בהל' שבועה דף קח ע"ם דליתא לדשמואל גם הא דר' יצחק דמייתי תוס' הכא בשם בה"ג הוא שם בבה"ג קח ע"א: